

Joaquim Amat-Piniella en una imatge del 1955 al despatx de l'empresa on treballava

OPINIONS SOBRE «K. L. REICH»

«Va ser el pare qui em va facilitar el llibre d'Amat-Piniella 'K.L. Reich', jo encara era un nen i no vaig saber donar-li la importància i el valor que tenia [...] Vaig començar a llegir el llibre i no en vaig llegir gaires pàgines; el vaig tornar al pare tot dient-li que el que llegia ja ho havia sentit. Molt encertadament, em va dir que esperés uns anys i que més endavant el tornés a llegir [...]. L'obra és una anàlisi de l'ésser humà, amb tota la seva grandesa i la seva

misèria, bestialtat i noblesa, egoisme i solidaritat, brutalitat i compassió.

Joan Carrió Grau, mestre

▶ Fill de l'exdeportat Jacint Carrió i Vilaseca

«Vaig llegir K.L. Reich quan preparava la meua novel·la 'Atrapada al mirall' [...] Em va ser molt útil; és punyent, lúcida i humana al mateix temps i em va aportar una imatge molt vívida del que era un camp i de com els catalans s'hi van veure

A l'esquerra, primera edició de «K.L. Reich». Va sortir en castellà la primavera de 1963, a Seix i Barral; a la dreta, primera edició de «K.L. Reich» en català. Es va haver de publicar després de la castellana. Publicada per Club Editor, l'octubre de 1963

Manresa ha donat el tret de sortida de l'Any Amat-Piniella, dotze mesos per situar l'autor i l'obra en el lloc que els correspon en la història i en la literatura. L'home i l'escriptor es passegen per aquestes pàgines amb la visió de la seva família, dels qui el van conèixer i dels qui n'han volgut saber més. Per **Susana Paz**

Amat-Piniella LES MIRADES D'UN HOME COMPROMÈS

«U na persona interessant amb qui m'agradaria prendre un cafè i xerrar hores i hores». Qui diu això és Oriol Amat i Artigas i amb qui voldria parlar davant d'una negra tassa de cafè és el seu avi, el manresà Joaquim Amat-Piniella, l'escriptor de *K. L. Reich*, l'intel·lectual republicà a qui la guerra civil, Mauthausen i el franquisme van determinar una vida que va començar a Manresa el 22 de novembre del 1913 i va acabar a la ciutat sanitària de Bellvitge, el 3 d'agost del 1974. A Amat-Piniella, que encara busca ocupar el lloc que es mereix en la història d'un convuls i desmemoriat segle XX al nostre país, segurament li hauria agradat saber que el seu nét ha estat més que vinculat a ERC o que la seva néta Maria ha estudiat a la Llotja i que tenia al cap fer una novel·la il·lustrada sobre *K.L.Reich* com a projecte de final de carrera. De fet, l'àvia de la Maria i l'Oriol, la Maria Llaveries, esposa de l'escriptor manresà, era neboda del famós dibuixant i il·lustrador Joan Llaveries: «era familiar meu», explica la Maria, «però no ho vaig saber fins que vaig anar a la Llotja». Dos apunts dels descendents d'un escriptor de qui enguany Manresa commemora el centenari del seu naixement. Ells viuen a la Sénia, però, en els darrers anys, les visites a Manresa han augmentat. La darrera, dijous passat.

Puig-reig ha estat, de manera directa i indirecta, una població important en la biografia d'Amat-Piniella. Allí havia nascut la seva dona, Maria Llaveries el 1912, filla d'un conegut metge de la vila, Josep Llaveries Salors i neboda del dibuixant. I allí, es van conèixer el seu fill, Marcel Amat, i Palmira Artigas, nascuda a la colònia Manent: «ell sempre pujava a Puig-reig, era el nebot del Llaveries», recorda ella amb un somriure. Tenien 17 anys i era festa major. Tots dos estudiaven –ell, enginyeria tècnica industrial i ella, perruqueria– i es trobaven a Barcelona. Després d'acabar els estudis, van anar a viure junts i uns anys més tard, el 1973, es van casar, «un casament laic», subratlla la Palmira, celebrat en la quasi més estricta intimitat i un any abans de la mort d'Amat-Piniella.

Segons Marcel Amat, si alguna cosa definia el seu pare era la discreció. Havia viscut «sota l'ombra del franquisme i havia volgut ser molt discret». Palmira recorda que «el Joaquim no parlava mai de l'exili o de Mauthausen», un camp que, anys més tard, van visitar Marcel i Oriol Amat. Hi ha encara molts buits en la biografia de l'escriptor, apunta l'historiador Joaquim Aloy, autor del web dedicat a l'escriptor (www.memoria.cat/amat), en especial d'ençà de la seva tornada a Catalunya. Va renunciar a la carrera de Dret, va provar sort en diferents negocis i va treba-

▶ **UN DIA DE PESCA** 1 Institut Lluís de Peguera de Manresa. Classe de divulgació de fisiologia i anatomia humanes. Amat-Piniella és l'alumne que porta ulleres que està més a prop del centre de la imatge 2 Amat-Piniella amb el seu fill Marcel 3 Marcel Amat, Palmira Artigas i dos dels tres néts d'Amat-Piniella, Maria i Oriol Amat i Artigas. Falta la bessona de Maria, la Marta. La imatge és del juliol passat, a la casa familiar de la Sénia

llar en empreses com Cinzano i Fisam.

Reculem en el temps. Maria Llaveries i Joaquim Amat-Piniella es van casar el 28 de juny del 1939 «per l'església i civilment i en català», com explicava ell mateix en una carta als seus amics Ramon Martí Ferreres i Vicenç Prat i Brunet. El juliol d'aquell any, l'intel·lectual manresà va marxar a França i va «iniciar el calvari que l'hauria de portar fins a Mauthausen» del qual no sortiria fins al maig del 1945, explica Aloy. Però Amat i Llaveries tampoc no es van trobar de seguida. La història personal d'ambdós hagués pogut canviar si hagués reeixit l'intent de l'escriptor d'embarcar cap a Xile el mateix 1939, un apunt conegut de la seva biografia fa pocs anys gràcies a unes cartes d'Amat-Piniella que conservava al seu arxiu personal el manresà Martí Ferreres, un dels col·laboradors de Francesc Macià als fets de Prats de Molló.

El 1946, el matrimoni es va establir a Barcelona. Però després d'un any de malaltia, el juliol del 1949, mor Maria Llaveries. Tenia 37 anys i deixava un fill de tres anys, Marcel, que posteriorment va estudiar a l'internat de La Salle de Manresa. Respecte de Maria Llaveries, Palmira explica a la seva filla que va ser una dona «que va trencar motlles». Maria Amat diu que és molt més «Llaveries, sóc més extrovertida».

Per al seu germà, si ha una qualitat que destacaria dels Amat i, per tant, del seu avi, és «el sentit comú, el fet d'anàlitzar bé les coses, de pensar-les».

La família Amat-Artigas es va instal·lar a la Sénia el 1979, quan el fill gran, l'Oriol (es porta deu anys amb les bessones, Maria i Marta), tenia 2 anys. Un canvi de vida. Allí, Marcel obre un comerç d'electrònica. L'Oriol arriba a Amat-Piniella per «curiositat. Sabia que l'avi havia publicat llibres, que havia estat en un camp de concentració...». Va llegir *K.L.Reich* als 14 o 15 anys: «et cau tot a sobre». Més o menys a la mateixa edat, el nét d'Amat-Piniella va constituir les JERC a la Sénia; el 1994, la secció local d'ERC i als 18 anys, el 1995, va encapçalar la primera candidatura a la Sénia d'aquest partit polític, des del restabliment de la democràcia. Ha estat regidor i alcalde accidental. La sang tibia: «em va influir, és innegable».

1923. Primera comunió d'Amat-Piniella. A l'esquerra, amb la seva mare, el 1928, Concepció Piniella i Blanqué

